تابلۆی ئەوان چاوەڕێی ئەویان نەدەکرد.. ئاکۆ عەبدوڵڵا

تابلۆی (ئەوان چاوەڕێی ئەویان نەدەکرد) بە یەکێك لە کارە ریالیزمییە کاریگەرەکان دادەنرێت کە ساڵی 1884 ڕێپین کێشا و بەڵگەیەکی روونە لەسەر دەستڕەنگینی ناوبراو لە کێشان و بەرجەستەکردنی سەختترین ساتی هەڵچوونی مرۆڤ و بەدیارخستنی هەستە مرۆڤایەتییە جۆراوجۆرەکانی ئەندامانی خێزانێك، دوای ئەوەی بەشێوەیەکی کت و پڕ باوکیان، پاش بەسەربردنی چەندان ساڵ لەناو ئۆردوگایەکی بەندکراوانی سیبیریا دەگەڕێتەوە ماڵەکەی. ئەوسا لە رووسیا هەر کەسێك کە بۆ سیبیریا دوور خرابا، لە ڕیزی مردووان دادەنرا، چونکە یان بەرگەی نەدەگرت و لەژێر ئەشکەنجە دەمرد، یاخود لەبەر برسییەتی و ئازارەکان، خۆی دەکوشت. هەر خێزانێکیش ئەگەر ئەندامێکی بۆ ئەو شوێنە دوور خرابا، دەبوایە بەهیچ جۆرێك باسی نەکەن و منداڵەکانیش وەها قەناعەت پێبهێنن، کەسە دوورخراوەکە جارێکی دیکە ناگەڕێتەوە، یاخود مردووە.
لەو بەرهەمەدا پیاوەکە دڵشکاوانە و رووخسار مۆنانە بۆ جەستە و گیانی رووخاو، خۆی بۆژووردا کردووە. لەبەر ئەوەی دایکە کڵۆڵەکەی بەردەوام رووخساری ئەوی لەپێش چاو بوو، بۆیە لەسەر کورسی هەڵساوە و وەهاش دەرکەوتووە بڕوا بەچاوەکانی نەکات کە چ دەبینێ! هاوسەرەکەشی لەپڕ لە پیانۆ ژەنین وەستاوە، بەڵام لەژێر کاریگەری هەست کردن بە هێدمە و دەربەست نەبوون، نەیتوانیوە هەڵسێ و بە چاوە ترسێنەرەکانی دەڕوانێ. پێدەچێت کوڕە گەورەکە، باوکی لە بیرمابێت، بۆیە بە زەردەیەکی تێکەڵاو لەخۆشی و سەرسوڕمانی سەیری دەکات، بەڵام کچە بچوکەکە بەگومان و جۆرێك لە ترس دەڕوانێتە ئەو دیمەنەی کە کەش و هەوا ئاساییەکەی ژوورەکەی شێواندووە. کارەکەرەکەش هێشتا دەستی لە دەرگاکە نەبۆتەوە و چاوەڕوانی ساتی پڕ خرۆش و شادی دەکات.
ئەو تابلۆیە کە بۆ نموونەی دەربڕینی ئاشکرای هەست و هەڵچوونەکانی مرۆڤ لە ساتێکی دیاریکراو دادەنرێت. بینەر دەتوانێت لەناویدا ساتی دوای دیمەنەکە بێنێتە پێش چاو کە چ جۆرە هەڵچوونێکی ناخ و دابارینی بە خوڕی فرمێسکی شادی و کۆتایی هاتنی چاوەڕوانی بەدوادا دێت. لێرەدا جگە لە ناوەڕۆك، هونەرمەند لە دابەشکردنی سێبەر و رووناکیش تەواو سەرکەوتووە. لەگەڵ ئەوەی سێبەر زۆربەی رووبەری تابلۆکەی گرتووە، کە هەستکردن بە دڵەڕاوکە و پەشێوی دەبەخشێ، کەچی

بەهۆی بریسکدانەوە و درەوشانەوەی ڕەنگەکان لەو ناوەندانەی کە بەر ڕووناکی کەوتوون، هاوتاییەك دروست بووە.

نیگارکێش لە چەند ستونێکدا:

- ئیلیا یافیمۆڤیچ ڕێپین، نیگارکێش و پەیکەرساز و مامۆستا و نووسەر و هزرمەندی سیاسی. بە دیارترین نیگارکێشی ریالیزمی ڕووسیایی لەسەدەی نۆزدە دادەنرێت.
- ساڵی 1844 لە شاری چوگۆڤی هەرێمی خارکۆڤی ڕووسیای قەیسەری ئەوسا و ئۆکرانیای ئێستا هاتە دنیا و ساڵی 1930 لە شاری کۆکالای وڵاتی فنلەندای ئەوسا و ڕووسیای ئێستا، کۆچی دوایی کرد
- لای (ئیڤان بوناکۆڤ) ی گەورە نیگارکێشی ئایکۆنی ڕووسی فێرە بنەماکانی ئایکینە گرافیك و پۆرترێت بوو.
- تابلۆکانی بەوپەڕی بەهێزییەوە چاوی بینەر بۆ خۆیان کێش دەکەن. لە زۆربەیاندا وێنەی سەختی ژیانی ڕۆژانەی کۆمەڵگەی ڕووسی و ڕووداوەکانی ساڵانی دوایی دەسەڵاتی قەیسەری بەرجەستە کردووە، لەوانە : (ڕاکێشەرانی کەشتی لە رووباری ڤۆلگا)، (کۆژاوەیەکی ئایینی لە هەرێمی کورسك)، (ئیڤانی ترسێنەر و ئیڤانی کوڕی) ، (ڕەتکردنەوەی دانپێدانانەکە)، (دەسگیرکردنی پروپاگەندکار)
- لەبەر ئەوەی لە سەردەمی خۆی بە فراوانی ناوبانگە بڵاوبۆوە، بۆیە شوێنی ئەو لە جیهانی هونەر، هاوشێوەی شوێنی لیۆ تۆلستۆیە لە ئەدەبی جیهانیدا.